

Анна Настас  
м. Чернівці

Науковий керівник: к.п.н., доц. Шиба А.В.

## МЕТОД ПРОЄКТІВ ЯК УМОВА ФОРМУВАННЯ ІНШОМОВНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ УЧНІВ СТАРШОЇ ШКОЛИ

***Анотація.** Розглянуто метод проєктів для реалізації іношомовної компетентності учнів старшої школи, розвитку особистості учня, спроможного використовувати іноземну мову в діалозі культур. Окреслено особливості та специфіку проєктної методики, що надає можливість учням самостійно організовувати навчальний процес. Розкрито основні етапи методу проєктів, що забезпечує творчу реалізацію особистості, можливість вільно висловлювати власні думки та застосовувати на практиці здобуті знання.*

***Ключові слова:** проєкт, іношомовна компетентність, іноземна мова, старша школа, учень, вчитель.*

***Abstract.** This article discusses the method of projects for the implementation of foreign language competence of high school students, the development of the personality of a student who is able to use a foreign language in the dialogue of cultures. The peculiarities and specifics of the project methodology are outlined, which gives students the opportunity to independently organize the educational process. The main stages of the project method, which ensures the creative realization of the individual, the opportunity to freely express one's thoughts and apply the acquired knowledge in practice, are disclosed.*

*Global trends and the initiated educational reform in Ukraine, the primary promotion of a personally oriented approach, and the use of methods that contribute to the development of the student's creative abilities, taking into account the individual characteristics of the students of education, actualize the problem of finding effective approaches to learning foreign languages. One of such methods that has a positive effect on the educational process of a modern school is the method of educational projects, the use of which changes the traditional approach to student education.*

*The purpose of the article is to theoretically substantiate, define and specify the method of projects as a condition for the formation of foreign language competence of high school students under the condition of learning English as a second foreign language.*

*A feature of the project teaching method is the fact that students master a foreign language while performing creative tasks, which they receive according to their interests, abilities and level of language proficiency.*

**Keywords:** *project, foreign language competence, foreign language, high school, student, teacher.*

Світові тенденції й розпочата освітня реформа в Україні, першочергове просування особистісно орієнтованого підходу, та застосування методів, які сприяють розвитку творчих здібностей учня з урахуванням індивідуальних особливостей здобувачів освіти, актуалізує проблему пошуку ефективних підходів до вивчення іноземних мов. Одним із таких методів, що позитивно впливає на навчальний процес сучасної школи, є метод навчальних проєктів, використання якого змінює традиційний підхід до навчання учнів.

Процес інтелектуального виховання учнів дозволяє сформувати нові напрямки в розвитку освіти, які пов'язані з переглядом її основних компонентів: призначення, змісту, критеріїв, ефективності форм та методів навчання, функції викладача. У процесі отримання мовної освіти людина накопичує досвід емоційно-вольового відношення до навколишнього світу, людей, що дає їй можливість, з одного боку, самовдосконалюватись, розвивати свою психіку та внутрішній світ, а з іншої – підтримувати взаємовигідні стосунки з соціальним середовищем. Крім того, в процесі мовної освіти накопичується досвід творчої діяльності, необхідний для вирішення різноманітних проблем життя та діяльності [5, с.24].

Метою статті є теоретично обґрунтувати, визначити та конкретизувати метод проєктів як умову формування іншомовної компетентності учнів старших класів за умови вивчення англійської як другої іноземної мови.

Сьогодні проєктна методика детально досліджується як зарубіжними, так і вітчизняними авторами: І. Бім, І. Зимньою, Т. Сахаровою, І. Чечель, Д. Л. Фрід-Бут, С. Белл, Х. Деві.

Зауважимо, метод проєктів не є принципово новим у світовій педагогіці. Він був розроблений у 20-х роках минулого століття в США (його також називали методом проблем).

Проект - це система комунікативних вправ, яка передбачає самостійну творчу іншомовну діяльність учнів з розв'язання певної проблеми, результатом якої є відокремлений кінцевий продукт. У такому значенні проєкт можна розглядати як одиницю навчального процесу, еквівалент циклу уроків, в якому учні оволодівають знаннями, навичками та вміннями іншомовного мовлення в межах певної тематики [10, с. 341].

Особливістю проєктної методики навчання є той факт, що учні оволодівають іноземною мовою під час виконання творчих завдань, які вони отримують згідно зі своїми інтересами, здібностями та рівнем володіння мовою. Виконання всіх завдань передбачає спілкування іноземною мовою з метою одержання певної інформації (інтерв'ю, листування, читання літератури тощо). Новизна проєктної методики полягає в тому, що учням надається можливість самим конструювати зміст комунікативної діяльності, визначати теми спілкування і той мовний матеріал, що призначається для активного засвоєння [4].

Специфіка проєктної методики полягає в спрямованості на створення певного виокремленого кінцевого продукту (письмового звіту, журналу, доповіді, плакату, фільму), що ґрунтується на власному досвіді учнів та знаннях про оточуючий світ. Однією з переваг проєктної методики навчання іноземної мови є той факт, що вона передбачає не тільки синхронну, а й активну асинхронну самостійну роботу учнів. Таким чином, проєктну методику навчання іноземної мови ми розуміємо як методичну систему, що ґрунтується на засвоєнні студентів знань, навичок і вмінь у процесі виконання проєктів, що становлять структуру дослідної діяльності студентів.

Метод проєктів – це технологія навчання іноземної мови, що базується на моделюванні соціальної взаємодії в малій групі під час навчального процесу. Його головна теза: дитині цікаво навчатися, якщо вона розуміє, що набуті знання можна застосовувати в житті та отримати від них радість і користь [3, с.142].

Отримавши завдання, дитина спрямована на усвідомлений розвиток своєї самостійності та самооцінки; учитель у такому випадку не примушує її, а лише заохочує та допомагає. Учитель

з авторитарного носія та контролера знань перетворюється на помічника, порадирика, мотиватора навчально-виховного процесу.

Для того, щоб проєктні роботи були ефективним засобом формування компетенції в говорінні на уроках іноземної мови й сприяли всебічному розвитку особистості кожного учня, могли оптимально забезпечувати суб'єктне пробудження й розвиток особистості підлітків, учителі мають бути добре обізнані з їхніми психологічними особливостями. Саме під час реалізації особистісно орієнтованого підходу в навчанні іншомовного спілкування, розвитку умінь у діалогічному й монологічному мовленні в основній школі з використанням проєктних робіт вчителю допомагають знання психології підлітка [3, с.141].

За словами С. Ящука, виокремлюють такі особливості проєктів, призначених для навчання іноземної мови:

- використання мови в ситуаціях, максимально наближених до умов реального спілкування;
- акцент на самостійну роботу учнів (індивідуальну та групову);
- вибір теми, яка викликає в учнів великий інтерес;
- добір мовного матеріалу, видів завдань і послідовність роботи відповідно до теми й мети проєкту;
- наочне представлення результату [11, с.10].

Робота над проєктом передбачає такі етапи:

1. Визначення теми, мети та завдань проєкту.
2. Розробка плану дій для досягнення поставленої мети.
3. Виконання проєкту.
4. Презентація робіт.

Виконання проєкту передбачає зв'язок з реальним життям, незвичайність форми і самостійність виготовлення, створення матеріалів, що по суті є різними формами документування: анотація, рецензія, анкета, таблиця, опис, фото-, аудіо- або відео-звіт, колаж, комікс, сценарій, щоденник, журнал, довідник, резюме, каталог, брошура, альбом, словник, стаття, стінгазета, виставка.

Під час використання проєктного методу всі учасники навчально-виховного процесу розв'язують цілу низку різнорівневих дидактичних, виховних і розвивальних завдань. Це сприяє розвитку пізнавальних навичок учнів, формуванню

вміння самостійно конструювати свої знання, орієнтуватися в інформаційному просторі тощо.

Особливого значення набуває координація й коригування роботи над проектом: обговорення ходу його виконання та спільних або індивідуальних дій, організація презентації, аналіз отриманих результатів і можливих способів їхнього впровадження в практику, а також зовнішня оцінка проекту [9, с. 119].

Перш ніж розпочати роботу над проектом, учень повинен оволодіти активною лексикою і граматиною в рамках теми, яка вивчається, творчими та комунікативними навичками, тобто він має навчитися працювати з літературою, аналізувати прочитану інформацію, уміти користуватися науковими джерелами, висловлювати свої думки, брати участь у бесіді тощо.

В основній школі тематика проектів під час самостійної роботи учнів має відповідати віковим особливостям дітей старшої школи.

З одного боку, за рівнем та особливостями психічного розвитку підлітки ще не повністю вийшли з дитинства, а з іншого – вони вже стоять на порозі дорослого життя, у їхній поведінці реально виражається спрямування на дорослі форми взаємин і ставлення. Об'єктивної дорослості в них ще немає. Суб'єктивно вона виявляється в новому ставленні до навчання. У підлітків розвивається прагнення до самоосвіти. І цього не можна не враховувати в навчальному процесі.

Важливим психічним новоутворенням підліткового віку є розвиток довільності всіх психічних процесів під впливом насамперед нових, вищих вимог з боку навчальної діяльності. Підліток уже в змозі самостійно концентрувати свою увагу, пам'ять, мислення, уяву, певною мірою регулювати власні емоційно-вольові процеси тощо [1, с. 80].

Учням цього віку до вподоби розповідати про себе і своє оточення, захоплення, друзів. Вони вже самі навчаються визначати проблеми, складати схему проекту, планувати конкретні результати, застосовувати інтегровані знання і вміння з різних предметів, діяти самостійно, але допомога вчителя в плануванні кроків проекту є вагомим.

Отже, можемо підсумувати, що метод проектів є максимально демократичним і особистісно орієнтованим. Він спрямований

на розвиток творчих здібностей учня. Використання методу проєктів на уроках англійської мови сприяє в першу чергу розвитку мовленнєвих вмінь та навичок. Проте одночасно формує і інтелектуальні здібності. Проєктна робота з англійської мови допомагає учням застосовувати свої знання на практиці, вдосконалювати та активізувати лексичний запас, поповнити свій словник новими лексичними одиницями. У процесі роботи над проєктом у дітей підвищується інтерес до вивчення англійської мови.

### Література:

1. Заброцький М.М. Основи вікової психології : навч. посіб. / М.М. Заброцький. – Тернопіль: Навчальна книга, Богдан, 2005. – 112 с.
2. Захарчук Т. П., Строкач Л.М. Психологічні особливості мотивації учбової діяльності сучасних старшокласників. *Науковий часопис НПУ імені М. П. Драгоманова. Серія 12 : Психологічні науки*. 2012. Вип. 39. С. 103-109.
3. Іванишина В. П. Психологічні передумови використання проєктної методики для формування іншомовної компетенції в говорінні в середній загальноосвітній школі. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету*. - 2015. - Вип. 132. - С. 140-144.
4. Краснова О.І. Метод проєкту як пріоритетний напрям розвитку освітніх інновацій у процесі вивчення іноземних мов у ВНЗ. URL: <http://www.tme.umo.edu.ua/docs/6/11krasil.pdf>.
5. Кузнєцова Л.В., Кузнєцова Л.М. До питання про роль сучасних соціокультурних умов у формуванні мотивації учнів до вивчення другої іноземної мови. *Вісник Житомирського державного університету*. Випуск 43. Педагогічні науки, 2009. С 24-29.
6. Липчанко-Ковачик О.В. Формування іншомовної комунікативної компетентності майбутнього фахівця як педагогічна проблема. *Вісник Національного університету оборони України. Питання педагогіки*. Мукачево, 2013. Т. 5, вип. 36. С. 64-66.
7. Науменко, У. В. Інноваційні методи навчання англійської мови у вищій школі в умовах модернізації. *Молодий вчений*. 2018. № 3. С. 119-121.

8. Полянничко З. О. Використання проектної методики в позакласній самостійній роботі учнів старших класів під час вивчення англійської мови. *Теоретичні питання культури, освіти та виховання*. 2011. № 43. С. 104-108.
9. Сажко Л.А. Шляхи формування іншомовної компетентності в говорінні студентів мовних спеціальностей. *Наукові праці*. Випуск 161. Том 173. 2011. С. 116-119.
10. Шморгун І.В. Метод проектів як найефективніша форма організації самостійної роботи учнів у процесі вивчення англійської мови. *Молодий вчений* № 7 (47) • липень, 2017 р. С 341-344.
11. Ящук С. Розвиток творчого потенціалу учнів у процесі проектно — технологічної діяльності. *Рідна школа*. — 2004. — №4. — С. 9—11.
12. Bell S. Project-Based Learning for the 21st Century: Skills for the. *The Clearing House*. 2010. №83. P. 39–43.
13. Dewi H. Project based learning techniques to improve speaking skills. *English educational journal*. 2016. №7. P. 341–359.
14. Guo P. A review of project-based learning in higher education: Student outcomes and measures. *International Journal of Educational Research*. 2020. №102. P. 2–13.